

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა გამარტივებული წარმოებით საქმის განხილვის თაობაზე საპროცესო დოკუმენტებში აღნიშვნისა და კანონით დადგენილი შემჭიდროებული ვადების დაცვის სავალდებულობის შესახებ (№ას-937-880-2012).

საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ გამარტივებული წესით საქმის განხილვა, სასარჩელო წარმოების მსგავსად, მიზნად ისახავს დარღვეული უფლების აღდგენას, თუმცა გამარტივებული წარმოების თავისებურება მგომარეობს იმაში, რომ საქმე დაჩქარებულად და მარტივად განიხილება. ამ წესით განსახილველ საქმეთა კატეგორია კანონით ზუსტად არის განსაზღვრული და იგი მხარის მოთხოვნის საფუძველზე მიმდინარეობს, ანუ კანონით გათვალისწინებული წინაპირობების არსებობისას სარჩელი ამ წესით საქმის განხილვაზე მხარემ უნდა წარადგინოს და, შესაბამისად, სასამართლო ვალდებულია, საქმე გამარტივებული წესით აწარმოოს. იმ შემთხვევაში, თუ არ არსებობს მხარის მოთხოვნა, საქმე სასარჩელო წარმოებით განიხილება და მასზე საერთო საპროცესო ვადები ვრცელდება. დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ სარჩელი გამარტივებული წესით განხილვას ექვემდებარება იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს კანონიერ ძალაში შესული სისხლის სამართლის საქმეზე დამდგარი განაჩენი, რომელიც ზიანის მიყენებას ადასტურებს. ამ შემთხვევაში სასამართლოს აღარ უწევს ზიანის მიყენების ფაქტის, ზიანის მიმყენებლის ბრალის, მის ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობის გამოკვლევა. ყველა აღნიშნული გარემოება განაჩენით დასტურდება (სსსკ-ის 309¹⁶-ე - 309¹⁷-ე მუხლები). ვინაიდან სამოქალაქო საქმის განხილველი მოსამართლის გამოსაკვლევ საკითხთა წრე მცირდება, ასევე მცირდება საქმის განხილვის ვადაც. მოცემული ტიპის დავების გამარტივებული წესით განხილვა, პირველ რიგში, საქმის საპროცესო კოდექსით დადგენილი სპეციალური ვადების ფარგლებში განხილვას გულისხმობს.

საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, ვინაიდან ცალკეული დელიქტით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ სარჩელები, ისევე როგორც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეხუთე კარით გათვალისწინებული სხვა საქმეები, შესაძლოა, განხილულ იქნეს როგორც გამარტივებული, ისე სრული სასარჩელო წარმოების გზით, საქმის განხილველმა სასამართლომ საპროცესო დოკუმენტებში, პირველ რიგში კი სხდომის ოქმში, ზუსტად უნდა მიუთითოს წარმოების ფორმა.

საკასაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეში არსებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს არც ერთ განჩინებასა თუ სხდომის ოქმში არ იყო მითითებული საქმის გამარტივებული წესით განხილვის შესახებ. გარდა ამისა, საქმე არ განხილულა XXXIV³ თავით დადგენილ ვადებში, კერძოდ: სარჩელის წარმოებაში მიღების საკითხი სასამართლოს არ გადაუწყვეტია მისი მიღებიდან 3 დღის ვადაში (სსსკ-ის 309¹⁹-ე მუხლი); სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ მოპასუხეს შესაგებლის წარდგენისათვის 7 დღეზე მეტი ვადა მიეცა (სსსკ-ის 309¹⁹-ე მუხლი); საქმე სარჩელის წარმოებაში მიღებიდან 1 თვის ვადაში არ განხილულა (სსსკ-ის 309²⁰-ე მუხლი).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმე, მოსარჩელის შუამდგომლობის მიუხედავად, გამარტივებული წესით არ განხილულა; ამდენად, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 309²⁰-ე მუხლის მე-2 ნაწილის გამოყენება და ასევე გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადად 7 დღის მითითება უკანონო იყო, რაც სააპელაციო სასამართლოს უნდა შეეფასებინა.

№ას-937-880-2012

13 დეკემბერი, 2012 წელი,
ქ.თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატის
შემადგენლობა

ვასილ როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პაატა ქათამაძე, ბესარიონ ალავიძე

საქმის განხილვის ფორმა - ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი - ზ. მ.-ი (მოსარჩელე)

მოწინააღმდეგე მხარე - ი. კ.-ე (მოპასუხე)

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 30 აპრილის განჩინება

კასატორის მოთხოვნა - გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება, ახალი გადაწყვეტილების მიღება

დავის საგანი – დელიქტის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

ზ. მ.-მა სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ი. კ.-ის მიმართ და მოითხოვა დელიქტის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება შემდეგი დასაბუთებით: 2010 წლის 31 აგვისტოს მოპასუხე ი. კ.-ე და მისი მეგობარი თ. ც.-ე ზ.მ.-თან მომხდარი შელაპარაკების გამო, მოსარჩელეს დაუხვდნენ სახლთან და დაუწყეს ცემა. თ. ც.-ემ ზ.მ.-ს გულმკერდის არეში დანით სიცოცხლისათვის საშიში ჭრილობები მიაყენა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 31 დეკემბრის განაჩენით მოპასუხე ი. კ.-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ მასზე, რომ მან ჩაიდინა ხულიგნობა, ქმედება, რომელიც უხეშად არღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს და გამოხატავს საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას. მოსარჩელეს მიაჩნია, რომ ი. კ.-ე და თ. ც.-ე წარმოდგენენ სოლიდარულ მოპასუხეებს. მოსარჩელე ზ. მ.-ს, მიყენებული დაზიანებების მკურნალობის გამო, ქონებრივი ზიანი მიადგა, რომლის ანაზღაურებასაც ი.კ.-ისაგან ითხოვს.

მოპასუხემ წარმოდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: ი. კ.-ე მიიჩნევს, რომ მის მიმართ გამოტანილი თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 31 დეკემბრის განაჩენით, ის დამნაშავედ იქნა ცნობილი მხოლოდ ხულიგნობაში, ქმედებაში, რომელიც უხეშად არღვევს საზოგადოებრივ

წესრიგს და გამოხატავს საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას. 2010 წლის 24 სექტემბრის თ. ც.-ის ბრალდებულის სახით პასუხისგებაში მიცემის შესახებ დადგენილებით, თ. ც.-ე მიეცა სისხლის სამართლის პასუხისგებაში ზ. მ.-ის მკვლელობის მცდელობის გამო. ის და თ. ც.-ე არ წარმოადგენენ სოლიდარულ მოპასუხეებს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 31 იანვრის გადაწყვეტილებით ზ. მ.-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 30 აპრილის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული განჩინება. პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: პალატამ საქმეში წარმოდგენილი თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 31 დეკემბრის განაჩენის, პირის ბრალდებულის სახით პასუხისგებაში მიცემის შესახებ დადგენილებების, ასევე მხარეთა ახსნა-განმარტებების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია ფაქტობრივი გარემოება, რომ 2010 წლის 31 აგვისტოს ი. კ.-ე სტუმრად იმყოფებოდა ე. ლ.-ესთან, რა დროსაც შელაპარაკება მოუვიდა ე. ლ.-ის მეზობელ ზ. მ.-თან. ი. კ.-ე დაემუქრა ზ. მ.-ს, რომ ის კვლავ დაბრუნდებოდა და მასზე შურს იძიებდა. ამ მიზნით, იმავე დღეს ი. კ.-ე დაუკავშირდა თ. ც.-ეს და დაახლოებით 19:00 საათზე, ქ.თბილისში უ.-ას ქუჩის N81-თან, როდესაც ზ. მ.-ი იმყოფებოდა საკუთარი სახლის წინ, ი. კ.-ემ თ. ც.-ესთან ერთად დაუწყო ცემა. ჩხუბის დროს თ. ც.-ემ განიზრახა ზ. მ.-ის მკვლელობა და განზრახვის სისრულეში მოსაყვანად დანით გულმკერდის არეში მიაყენა ჭრილობა.

პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი შემდეგი უდავო ფაქტობრივი გარემოებები: თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 31 დეკემბრის განაჩენით დადგენილია, რომ მოპასუხე ი. კ.-ემ ჩაიდინა ხულიგნობა, ქმედება, რომელიც უხეშად არღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს და გამოხატავს საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას. ქ.თბილისის გლდან-ნაძალადევის სამმართველოს პოლიციის განყოფილების დეტექტივის თანაშემწის 2010 წლის 24 სექტემბრის დადგენილებით, თ. ც.-ე მიეცა სისხლის სამართლის პასუხისგებაში ზ. მ.-ის მკვლელობის მცდელობის გამო. ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ 2010 წლის 15 სექტემბრის №4802/31 დასკვნით დადგენილია, რომ ზ.მ.-ის ჯანმრთელობის დაზიანება განვითარებულია რაიმე მჩხვლეტავი ბასრი საგნის მოქმედებით, მიეკუთვნება სიცოცხლისათვის საშიფათო მძიმე ხარისხს. ი.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კლინიკური საავადმყოფოს გენერალური დირექტორის 2011 წლის 3 ნოემბრის წერილის თანახმად, ზ. მ.-ის მკურნალობის ღირებულებამ შეადგინა 3 233.78 ლარი. რაც შეეხება პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას მასზე, რომ ზ. მ.-ის მკურნალობის ღირებულებამ შეადგინა არა 3652.6 ლარი, არამედ 3 233.78 ლარი, პალატამ გაიზიარა ამ ფაქტობრივი გარემოების უსწორობასთან დაკავშირებით აპელანტის პრეტენზია, კერძოდ, 2012 წლის 31 იანვრის სხდომის ოქმის ჩანაწერით (იხ. 2012წ. 31 იანვრის სხდომის საოქმო ჩანაწერი 11:27:21) დასტურდება აპელანტის მიერ მითითებული გარემოება იმის შესახებ, რომ მოპასუხე მხარის მიერ სადავო არ გამხდარა და მეტიც დადასტურებულ იქნა ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ ზ. მ.-ის მკურნალობის ხარჯებმა შეადგინა 3652.6 ლარი.

ამდენად, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 131-ე მუხლის დანაწესზე მითითებით, პალატამ მიიჩნია, რომ მკურნალობისათვის გაწეული ხარჯის ოდენობასთან დაკავშირებით არსებობს მოსარჩელის მიერ მითითებული (3652.6 ლ) ფაქტობრივი გარემოების გაზიარების საკმარისი პროცესუალური საფუძველი. შესაბამისად, პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ ზ. მ.-ის მიერ მკურნალობისათვის გაწეულმა 3652.6 ლარი შეადგინა.

პალატამ მიზანშეწონილად მიიჩნია განემარტა, რომ მითითებული ფაქტობრივი გარემოების დადგენა არ წარმოადგენს დავის სწორად გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის გარემოებას და ამ კუთხით პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ზიანის ოდენობის არასწორად განსაზღვრა, არ შეიძლება გახდეს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი. მოცემულ შემთხვევაში, საქმისათვის განმსაზღვრელია მიზეზობრივი კავშირის შესახებ გარემოების დადგენა მოპასუხის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის, რასთან დაკავშირებითაც პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამართლებრივად სწორად შეაფასა წარმოდგენილი მტკიცებულებები.

განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ 2010 წლის 31 აგვისტოს შემთხვევის დროს სიცოცხლისათვის სახიფათო სხეულის დაზიანება ზ. მ.-მა მიიღო რაიმე მჩხვლეტავი ბასრი საგნის მოქმედებით (მიეკუთვნება სიცოცხლისათვის სახიფათო მძიმე ხარისხს). მოპასუხე ი. კ.-ემ ჩაიდინა ხულიგნობა, ხოლო თ. ც.-ემ ჩაიდინა ზ. მ.-ის მკვლელობის მცდელობა. ამ ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 309¹⁷-ე, 309²⁰-ე მუხლისა და ასევე სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის დანაწესზე მითითებით პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამართლებრივად მართებულად დაასკვნა, რომ სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი განაჩენის შინაარსი გამორიცხავდა მოპასუხის ბრალეულობას მოსარჩელის მიმართ დამდგარ კონკრეტულ ზიანში. პალატამ მიუთითა, რომ სადავო არ არის და საქმეში წარმოდგენილი წერილობითი მტკიცებულებების, ასევე ექსპერტიზის დასკვნის ანალიზისა და ურთიერთ შეჯერების საფუძველზე დგინდება, რომ ზ. მ.-ისათვის სხეულის დაზიანება, გამოწვეულია უშუალოდ თ. ც.-ის მიერ დანის დარტყმით მიყენებული ჭრილობით. მართალია, შურისძიების მიზნით, ზ. მ.-თან თ. ც.-ე ი. კ.-ემ მიიყვანა და თავადაც აქტიურად მონაწილეობდა შელაპარაკებაში, თუმცა ი. კ.-ის მხოლოდ ეს ქმედება არ არის საკმარისი იმ დასკვნის გასაკეთებლად, რომ ზ. მ.-ისათვის სხეულის მძიმე დაზიანება გამოწვეულია ი. კ.-ის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებით. ის გარემოება, რომ ი. კ.-ის ქმედებები იყო მართლსაწინააღმდეგო, სადავო არ არის. დავის სწორად გადაწყვეტისათვის განმსაზღვრელია მიზეზობრივი კავშირის არსებობის დადგენა ი. კ.-ის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის.

მოცემულ შემთხვევაში მიზეზობრივი კავშირის არსებობასთან დაკავშირებით აპელანტის პრეტენზიის გაზიარება, შესაძლებელი იქნებოდა იმ შემთხვევაში, თუკი დადგინდებოდა ი. კ.-ისა და თ. ც.-ის წინასწარი განზრახვის არსებობა მასზე, რომ ზ. მ.-ისათვის დანის დარტყმით მიეყენებინათ სხეულის დაზიანება. ასეთ შემთხვევაში სისხლის სამართლის საქმის განმხილველი სასამართლო ი. კ.-ის ქმედებებს დააკვალიფიცირებდა შესაბამისი სისხლის სამართლის კოდექსის ნორმით, რომელიც შეტანილია სისხლის სამართლის კოდექსის „დანაშაული სიცოცხლის წინააღმდეგ”

თავში, რაც არ მომხდარა. შესაბამისად, პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა იმის შესახებ, რომ ი. კ.-ის ქმედება ვერ იქნებოდა ზ. მ.-ის ჯანმრთელობის მძიმე ხარისხით დაზიანების გამომწვევი უშუალო მიზეზი, რამდენადაც სისხლის სამართლის საქმის განმხილველმა სასამართლომ მოპასუხის მიერ ჩადენილი ქმედებების შეფასებისას დაადგინა, რომ მის მიერ ჩადენილი ქმედებები წარმოადგენს მხოლოდ სისხლის სამართლის კოდექსის 239-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულს. სასამართლომ ამგვარი კვალიფიკაციით დაადასტურა მოპასუხის განზრახვა, ჩადენა დანაშაული საზოგადოების წინააღმდეგ, რომელსაც ახლავს ძალადობა ან ძალადობის მუქარა. მოსარჩელე თავადაც არ მიუთითებს და საქმის მასალებიდანაც არ სჩანს, რომ მოსარჩელის ჯანმრთელობის დაზიანება გამოწვეული არის მოპასუხის რაიმე ძალადობრივი ქმედებით, ხოლო ი.კ.-ის ის ქმედება, რომ ზ.მ.-თან შურის საძიებლად მივიდა თ.ც.-ესთან ერთად და რომ მისი ნებისა და ინიციატივის გარეშე თ. ც.-ე ზ.მ.-თან ვერ მოხვდებოდა, არ ასაბუთებს ი.კ.-ის ქმედების მიზეზშედეგობრივი კავშირის არსებობას დამდგარ ზიანთან.

სამოქალაქო კოდექსის 998-ე მუხლის პირლი ნაწილის თანახმად, თუ ზიანის დადგომაში მონაწილეობს რამდენიმე პირი, ისინი პასუხს აგებენ, როგორც სოლიდარული მოვალეები. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ზიანისათვის პასუხს აგებს არა მარტო ის, ვინც იგი უშუალოდ მიაყენა, არამედ ისიც, ვინც ის დაიყოლია ან მისი ხელშემწყობი იყო, ასევე ისიც, ვინც შეგნებულად ისარგებლა სხვისთვის მიყენებული ზიანით. ამ პირობებში, როდესაც დგინდება, რომ დანის გამოყენებით ზ. მ.-ისათვის სხეულის დაზიანების განზრახვა თ.ც.-ეს წარმოეშვა უშუალოდ ზ. მ.-თან ჩხუბის დროს, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ი. კ.-ე არ შეიძლება მიჩნეული იქნეს ხელშემწყობად ანდა დამყოლიებლად ზ.მ.-ისათვის სხეულის მძიმე დაზიანების მიყენებაში, ვინაიდან არ დგინდება ი. კ.-ის წინასწარი შეთანხმება თ.ც.-ესთან, რომ ზ.მ.-ისათვის მიეყენებინათ სხეულის დაზიანება დანის დარტყმით.

სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია, აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი. პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლო მსჯელობა, მასზედ, რომ სამოქალაქო კოდექსის ზემოთ მოხმობილი ნორმა განსაზღვრავს იმ აუცილებელ წინაპირობებს, რომლებიც უნდა არსებობდეს დელიქტური ურთიერთობის წარმოშობისათვის, კერძოდ, უნდა დადგინდეს ზიანი, მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ქმედება და მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის ანუ მოვალის ქმედება უნდა იყოს არა მარტო ბრალეული და მართლსაწინააღმდეგო, არამედ ზიანი უნდა იყოს ამ ქმედებით გამოწვეული უშუალო შედეგი. ამდენად, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები უნდა შეესაბამებოდეს აღნიშნულ ნორმაში მითითებულ კონსტრუქციას. აქედან თუნდაც, ერთ-ერთი ელემენტის არარსებობა, გამორიცხავს ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას. ამასთან, რამდენადაც ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, დამდგარ ზიანსა და მოპასუხის ბრალეულ ქმედებას შორის არ არსებობს მიზეზობრივი კავშირი და მოსარჩელის ჯანმრთელობის დაზიანების უშუალო გამომწვევი მიზეზი არ არის მოპასუხის ქმედება, არ არსებობს ზიანის ანაზღაურების სახით სამოქალაქოსამართლებრივი პასუხისმგებლობის მოპასუხე, ი. კ.-ისათვის დაკისრების

სამართლებრივი საფუძველიც.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ზ. მ.-მა შემდეგი დასაბუთებით: მოცემულ შემთხვევაში, თვით ზიანის მიყენების ფაქტი წარმოადგენს ვალდებულების წარმოშობის საფუძველს, რომლის მიხედვითაც, დაზარალებულს უფლება აქვს, მოითხოვოს ზიანის ანაზღაურება. საქმეზე ობიექტური გადაწყვეტილების მისაღებად საჭიროა სამოქალაქო კოდექსის 992-ე და 998-ე მუხლები კუმულაციურად იქნეს განხილული. თ.ც.-ეს რაიმე სახის ურთიერთობა არ ჰქონდა ზ.მ.-თან. ზ.მ.-თან შელაპარაკება, სწორედ, ი.კ.-ეს მოუვიდა, რომლიც მას შურისძიებით დაემუქრა. სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ ი.კ.-ისა და თ.ც.-ის ქმედებები განუყოფელია, რაც მათ სოლიდარულ მოვალეობად აქცევს. მოპასუხემ დაიყოლია თ.ც.-ე, ზ.მ.-ისათვის ეძია შური. რაც შეეხება იმ ფაქტს, რომ ი.კ.-ეს ბრალი დაედო ხულიგნობაში, აღნიშნული არათუ გამორიცხავს 992-ე მუხლის შესაბამისად ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივ კავშირს, არამედ კიდევ ერთხელ ადასტურებს მის მიერ ჩადენილი ქმედების მართლწინააღმდეგობას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილების შესაბამისად, სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებულ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებს არ გააჩნიათ პრეიუდიციული ძალა. კასატორი ორივე ინსტანციის სასამართლოში სწორედ იმ ფაქტზე აპელირებდა, რომ ზ.მ.-ისათვის შურისძიების მიზანი ი.კ.-ეს გააჩნდა და სწორედ მან დაუწყო ცემა. მართალია, კასატორს დანა თ. ც.-ემ დაარტყა, მაგრამ ეს არ გამორიცხავს მიყენებულ ზიანსა და მოწინააღმდეგე მხარის ქმედებას შორის მიზეზობრივ კავშირს, რადგან სამოქალაქო კოდექსის 998-ე მუხლის თანახმად, ზიანი, რომელიც მიზეზობრივ კავშირშია ერთობლივად მოქმედ ზიანის მიმყენებლთა მართლსაწინააღმდეგო ქმედებებთან ითვლება ერთობლივად მიყენებულ ზიანად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ განიხილა საკასაციო საჩივარი, შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთებულობა და მიიჩნევს, რომ ზ. მ.-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით, საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ საქმეზე ქვემდგომმა სასამართლოებმა დაარღვიეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მოთხოვნები.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოცემულ დავა დელიქტის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას შეეხებოდა. აღნიშნული კატეგორიის საქმე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXXIV³ თავის შესაბამისად, შესაძლებელია განხილულ იქნეს გამარტივებული წესით.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში საქმის განხილვის სპეციალურ წესზე მიუთითა და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 309²⁰-ე მუხლი დაუდო საფუძვლად.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ გამარტივებული წესით საქმის განხილვა, სასარჩელო წარმოების მსგავსად, მიზნად ისახავს დარღვეული უფლების აღდგენას, თუმცა გამარტივებული წარმოების თავისებურება ისაა, რომ საქმე დაჩქარებულად და მარტივად განიხილება. ამ წესით განსახილველ საქმეთა კატეგორია კანონით ზუსტად არის განსაზღვრული და იგი მხარის მოთხოვნის საფუძველზე მიმდინარეობს, ანუ კანონით გათვალისწინებული წინაპირობების არსებობისას, სარჩელი ამ წესით საქმის განხილვაზე მხარემ უნდა წარადგინოს და, შესაბამისად, სასამართლო ვალდებულია, საქმე გამარტივებული წესით აწარმოოს. იმ შემთხვევაში, თუ არ არსებობს მხარის მოთხოვნა, საქმე სასარჩელო წარმოებით განიხილება და საერთო საპროცესო ვადები ვრცელდება. დანაშაულით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ სარჩელი გამარტივებული წესით განხილვას ექვემდებარება იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს კანონიერ ძალაში შესული სისხლის სამართლის საქმეზე დამდგარი განაჩენი, რომელიც ზიანის მიყენებას ადასტურებს. ამ შემთხვევაში, სასამართლოს აღარ უწევს ზიანის მიყენების ფაქტის, ზიანის მიმყენებლის ბრალის, მის ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობის გამოკვლევა. ყველა აღნიშნული გარემოება განაჩენით დასტურდება. ვინაიდან სამოქალაქო საქმის განმხილველი მოსამართლის გამოსკვლევ საკითხთა წრე მცირდება, ასევე მცირდება საქმის განხილვის ვადაც. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მოცემულ ტიპის დავების გამარტივებული წესით განხილვა, პირველ რიგში, საქმის საპროცესო კოდექსით დადგენილი სპეციალური ვადების ფარგლებში განხილვას გულისხმობს.

საყურადღებოა ის გარემოება, რომ ვინაიდან ცალკეული დელიქტით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ სარჩელები, ისევე როგორც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მეხუთე კარით გათვალისწინებული სხვა საქმეები, შესაძლოა, განხილულ იქნეს როგორც გამარტივებული, ისე სრული სასარჩელო წარმოების გზით, საქმის განმხილველმა სასამართლომ საპროცესო დოკუმენტებში, პირველ რიგში კი სხდომის ოქმში, ზუსტად უნდა მიუთითოს წარმოების ფორმა, ამასთან, ყველა საპროცესო მოქმედება კანონით დადგენილ შემჭიდროვებულ ვადაში უნდა შესრულდეს.

განსახილველ შემთხვევაში საქმეში არსებული არც ერთი განჩინება ან სხდომის ოქმი არ შეიცავს მითითებას საქმის გამარტივებული წესით განხილვის შესახებ. გარდა ამისა, საქმე განხილული არ ყოფილა XXXIV³ თავით დადგენილ ვადებში, კერძოდ, სარჩელის წარმოებაში მიღების საკითხი სასამართლოს არ გადაუწყვეტია მისი მიღებიდან 3 დღის ვადაში (სსსკ-ის 309¹⁹-ე მუხლი), სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მოპასუხეს შესაგებლის წარდგენისათვის 7 დღეზე მეტი ვადა მიეცა (სსსკ-ის 309¹⁹-ე მუხლი), საქმე სარჩელის წარმოებაში მიღებიდან 1 თვის ვადაში არ განხილულა (სსსკ-ის 309²⁰-ე მუხლი).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმე, მოსარჩელის შუამდგომლობის მიუხედავად, გამარტივებული წესით არ განხილულა, ამდენად, გადაწყვეტილებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 309²⁰-ე მუხლის მე-2 ნაწილის გამოყენება და, ასევე, გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადად 7 დღის მითითება უკანონოა. სააპელაციო სასამართლოს კი, აღნიშნულ გარემოებებზე არ უმსჯელია და საპროცესო კანონმდებლობის დარღვევა არ შეუფასებია.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ აღნიშნულის მიუხედავად, საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი არ არსებობს, ვინაიდან საქმეზე არსებითად სწორი შედეგია დამდგარი.

სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის მიხედვით, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი.

აღნიშნული ნორმის საფუძველზე, იმისათვის, რომ ზიანის ანაზღაურების შესახებ სარჩელი დაკმაყოფილდეს, აუცილებელია დადგინდეს ზიანის მიყენების ფაქტი, მოპასუხის ბრალეულობა და მოპასუხის ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირი. მხოლოდ ყველა ამ პირობის ერთობლიობა ქმნის დელიქტს და ზიანის მიმყენებლის პასუხისმგებლობას იწვევს.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, არ იკვეთება ი. კ.-ის ქმედებასა და ზ. მ.-ის ჯანმრთელობის დაზიანებას შორის მიზეზობრივი კავშირი.

საქმეში წარმოდგენილი განაჩენით დასტურდება, რომ, თავდაპირველად კონფლიქტი ზ. მ.-სა და ი. კ.-ეს შორის წარმოიშვა. 2010 წლის 31 აგვისტოს, დაახლოებით 19:00 საათზე ი. კ.-ე და თ. ც.-ე ზ. მ.-ს საკუთარ სახლთან დახვდნენ და დაუწყეს ცემა. ჩხუბის დროს თ. ც.-ემ ზ. მ.-ი დანით დაჭრა.

საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორების მოსაზრებას, რომ სამოქალაქო კოდექსის 998-ე მუხლის მიხედვით, ი. კ.-ე და თ. ც.-ე სოლიდარულად აგებენ პასუხს დამდგარი ზიანისათვის.

მითითებული მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, ზიანისათვის პასუხს აგებს არა მარტო ის, ვინც იგი უშუალოდ მიაყენა, არამედ ისიც, ვინც ის დაიყოლია ან მისი ხელშემწყობი იყო, ასევე ისიც, ვინც შეგნებულად ისარგებლა სხვისთვის მიყენებული ზიანით.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ აღნიშნული ნორმის საფუძველზე დანაშაულით მიყენებული ზიანისათვის პასუხს აგებენ დანაშაულის ჩადენაში თანამონაწილე პირები, როგორც სოლიდარული მოვალეები. თანამონაწილეობის ფორმები განსაზღვრულია სისხლის სამართლის კოდექსით.

განსახილველ შემთხვევაში, ზ. მ.-ს ზიანი უშუალოდ თ. ც.-ემ მიაყენა. იმისათვის, რომ ი. კ.-ემ ასევე აგოს პასუხი ზ. მ.-ის ჯანმრთელობისათვის მიყენებულ ზიანზე, იგი თ. ც.-ის თანამონაწილე უნდა იყოს, ანუ, მათ ბრალად ერთი და იგივე დანაშაული უნდა შერაცხვოდათ. საქმის მასალები ადასტურებს, რომ განაჩენით ი. კ.-ე ცნობილია დამნაშავედ სისხლის სამართლის კოდექსის 239-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის (ხულიგნობა ჩადენილი წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ) ჩადენაში, ხოლო, გლდან-ნაძალადევის სამმართველოს პოლიციის მე-5 განყოფილების 2010 წლის 24 სექტემბრის დადგენილებით ზ. მ.-ის მკვლელობის მცდელობისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებაში ბრალდებულის სახით მხოლოდ თ. ც.-ე მიეცა, შესაბამისად, ი. კ.-ის თანამონაწილეობა არ იკვეთება.

საქმეში არსებული მტკიცებულებები არ ადასტურებს, რომ ი. კ.-ე და თ. ც.-ე შეთანხმებულები იყვნენ ზ. მ.-ის სიცოცხლისათვის საშიში დაზიანების მიყენების თაობაზე. ი. კ.-ეს თ. ც.-ე აღნიშნულის თაობაზე არ დაუყოლიებია, როგორც ამას კასატორი მიუთითებს. მათი შეთანხმება, სავარაუდოდ, მხოლოდ მოსარჩელის ცემას

გულისხმობდა, რასაც ჯანმრთელობის დაზიანება და სიცოცხლისათვის საფრთხის შექმნა შედეგად არ მოჰყოლია.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მტკიცებას, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის მიხედვით, სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებულ განაჩენს სამოქალაქო საქმის განხილვისას პრეიუდიციული ძალა არ გააჩნია, მაგრამ ამასთან აღნიშნავს, რომ ზიანის მიყენების ფაქტთან დაკავშირებული სხვა მტკიცებულება სასამართლოში წარმოდგენილი არ ყოფილა. განაჩენის საფუძველზე კი, ი. კ.-ის პასუხისმგებლობა არ იკვეთება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ზ. მ.-ის მოთხოვნა ი. კ.-ის მიმართ უსაფუძვლოა და სააპელაციო სასამართლოს განჩინება არსებითად სწორია, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის საფუძველზე საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილებას გამორიცხავს.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე, 410-ე მუხლებით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა:

1. ზ. მ.-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 30 აპრილის განჩინება;
3. კასატორი გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან; საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ვ. როინიშვილი

მოსამართლეები

პ. ქათამაძე

ბ. ალავიძე